

Урок

ТЕМА. ХУДОЖНІ ПРОМИСЛИ

МЕТА: сформувати в учнів поняття про художні промисли , ознайомити з розміщенням осередків художніх промислів на території України ;
удосконалювати вміння працювати з картами атласу та краєзнавчим матеріалом;
розвивати почуття патріотизму та любові до рідного краю.

Обладнання : фізична карта України , фотографії виробів народних майстрів.

ХІД УРОКУ

1.Організаційний момент.

2.Актуалізація опорних знань і умінь учнів.

Географічний диктант

Учні об'єднуються у два варіанти. У кожному варіанті різним галузям легкої промисловості відповідають певні цифри. Наприклад:

Текстильна-1,2

Швейна-3,4

Шкіряно-взуттєва-5,6

Трикотажна-7,8

Запитання.

1.За випуском продукції ця галузь легкої промисловості займає перше місце.

2.Одним з найбільших підприємств цієї галузі є Київська фабрика «Киянка».

3.Ця галузь легкої промисловості зорієнтована на споживача та трудові ресурси (переважно жіночі).

4.Як сировину ця галузь легкої промисловості використовує шкіру тварин та синтетичні матеріали.

5.В цій галузі виділяють бавовняне, вовняне , шовкове, льняне виробництво.

6.Одним із видів продукції цієї галузі є килими.

7.Ця промисловість виробляє продукцію з однієї або багатьох ниток шляхом утворення петель та їх взаємного переплетення.

Відповіді: 1 варіант:1,7,3,5,1,1,7

2 варіант: 2,8,4,6,2,2,8.

3. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

На цьому уроці ми розглянемо галузі та поширення осередків художніх промислів на території України. Своїми коренями художні промисли сягають сивої давнини, у ті часи, коли почали виготовляти побутові предмети з дерева , глини, каменю, металу та інших матеріалів. Вони нерозривно поєднані з магічно- обрядовою і господарською діяльністю людини. Саме тому твори народних майстрів містять як духовні , так і матеріальні ознаки.

4.ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ.

Учитель. Готуючись до нашого уроку , ви об'єдналися у групидослідників, які вивчали розвиток та осередки поширення народних художніх промислів.

Сьогодні ми послухаємо доповіді ваших однокласників , при цьому, не забуваючи, робити потрібні записи.

Розвиток художніх промислів

пов'язанийізгосподарськоюдіяльністюлюдини й досягає найбільшого рівня, коли люди почали оселятись у містах,де займались гончарством,ковальством, бондарством, малярством. Сьогодні під художніми промислами розуміють не тільки відповідну професійну діяльність, а й сучасні твори народних майстрів ткацтва , килимарства, токарства тощо.

Група « Гончарні промисли»

Один із найдавніших видів народного ремесла- гончарство. Його вироби, які називають керамікою, несуть у собі цінну інформацію про особливості побуту найдавніших племен і народів, що заселяли Україну. У 18 столітті поширився один із різновидівкераміки- майоліка, яка набула розвитку в багатьох містах України. Осередками її виготовлення були Київ та Ніжин. Розписані в народному стилі майолікові вироби з кольорової глини й зараз

прикрашають оселі українців. Керамічні промисли існують у Вінниці , Мукачевому, Одесі, Коломиї, Косові, Ужгороді, Черкасах. Кераміку в традиційному для народного мистецтва стилі виробляють художні комбінати та фабрики.

Широкого розвитку гончарство набуло і у Таращанському районі, а особливо у селі Крива . Для цього були природні і історичні передумови. Зараз послухаємо доповідь групи учнів, які займались вивченням життя і творчості народної майстриніЛівандовської Марини. Ця жінка заставляла глину розмовляти.

Група « Ковальство та деревообробка»

До важливих видів ремесла відносили роботу з металом. Традиції давніх ковальських ремесел продовжують майстри Львова, Івано- Франківська, Ужгорода, Чернівців. Ковальські цехи існують при реставраційних майстернях Києва та Львова. До нашого часу збереглося й сільське ковальство, яке спеціалізувалося на виготовленні плугів , мотик, серпів.

Виробництво заліза методом гарячого кування було відоме на землях сучасної України задовго до нашої ери. Це визначалося наявністю покладів залізняка та руд на Закарпатті, Буковині, Поліссі, Наддніпрянщині. Болотна руда легко піддавалась обробці. Її перетворювали на залізну масу при температурі 800 градусів за Цельсієм. Вона називалася криця. Її з залишками шлаку та окалини обпалювали та перековували, доки залізо не очищалося та не набувало певних властивостей. Ковалі були осілі та мандрівні. Способи переробки заліза дійшли до нашого часу без суттєвих змін.

Кузня була облаштована у кожному селі. Вона мала горн, ковальський міх, корито та діжку з водою для гартування, стояк для підковки чобіт. Часто тут влаштовувалися стовпи для прив'язування коней.

Колекції музеїв Києва, Львова, Чернігова та інших міст свідчать про високий рівень ювелірного мистецтва в Київській Русі. У той час традиційними технологіями виготовлення ювелірних виробів було карбування, штампування,

тиснення, чернь (чорні або темно- сірі зображення, нанесені на золото або срібло шляхом гравірування й заповнення штрихів), скань(ажурний або напаяний візерунок із тонкого золотого або срібного дроту). Нині провідними підприємствами , що займаються виготовленням прикрас і подарунків із металу , є фабрики та комбінати Києва, Черкас, Харкова, Одеси, Мукачєвого, Вінниці.

За часів Київської Русі була добре розвинена художня обробка деревини. Серед ремісничих професій з'являються теслярі , різьблярі, ложкарі, бондарі. Техніка обробки дерева була різноманітною: видовбування, різьблення, розпис, виточування, випалювання, інкрустація.

Столярне ремесло дуже поширене в Україні. Будівництвом житла займались переважно теслі, помітне місце посідало плетіння з кори дерева та лози. Виготовляли кухонний посуд, лавки, цеберки, сани та вози. Особливо розвивалися ці промисли на Поліссі. Відчуваючи потяг до краси , майстри прагнули орнаментувати окремі деталі будов. З особливим старанням розписували скрині для приданого наречених.

Група « Ткацтво, килимарство та вишивка».

Найдавнішими ремеслами, якими займалися українські жінки, було ткацтво й килимарство. Художні тканини й досі відіграють значну роль в оформленні інтер'єру житла та виготовленні костюмів. Їх виробляють на спеціалізованих підприємствах , що розташовані в Кролевці, Богуславі, Переяславі-Хмельницькому. Провідною є Кролевецька фабрика, на якій виготовляють сюжетно – тематичні декоративні рушники й панно.

Значна група ремесел пов'язана з обробкою шкір та одержанням хутра. Вичинка шкіри відома під терміном чинбарство та кушнірство. Шкіряні промисли включали шиття зі шкіри і хутра , виготовлення зброї – лимарство. Чоботарським промислом займались переважно чоловіки. Кушнірство було розвинуто переважно в селах, шевство – в містах.

Довгими вечорами шили дівчата сорочки, рушники, кожна господиня дбала, щоб її оселя була затишною. Орнаменти на одязі могли розповісти про

вік та майстерність вишивальниці. Кожен регіон має власний стиль вишивки, кольори.

Важливу роль відігравало килимарство. Воно було поширене на всій території країни. Перші згадки про килими зустрічаються у 16 ст.

Килими прикрашали українську хату, стіни, лавки, скрині та були символом заможності. Якщо килима не було, робили композицію фарбами, що імітувала килим. Килимами платили данину.

Проблемне запитання (обговорюється в загальному колі)

Як ви вважаєте, чому вчені розглядають традиційний одяг, характерний для різних районів України, як джерело вивчення етнічної історії народу?

4.ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Прийом «Ярмарок»

Суть ярмарку – у продажу простих предметів за знання. «Покупцем вважають ту групу, яка дає правильну відповідь».

Приклади питань.

Які народні промисли відомі з часів трипільської культури?

- Які народні промисли поширені нині?
- Назвіть та покажіть сучасні осередки промислів, перерахуйте їхню продукцію.
- Які промисли характерні вашій родині?
- Які підприємства легкої промисловості використовують традиції українських промислів?

5.Підсумки уроку

Інтерактивна гра «Незакінчене речення».

- На уроці я зрозумів...
- На уроці найцікавішим було...
- Сьогодні на уроці я не зрозумів...

- У мене виникло запитання...

6.Домашнє завдання

1.Опрацювати текст параграфа

2.Пригадайте у яких творах (у тому числі картинах і малюнках) великого українського поета та художника Т. Г. Шевченка створено образи, що допомагають згадати й зберегти народні традиції художніх промислів.